

Brusel 14. června 2024
(OR. en)

10984/24

JAI 993
COPEN 312
DROIPEN 176
CATS 58
FREMP 298

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	10000/24
Předmět:	Závěry Rady „Budoucnost trestního práva EU: doporučení ohledně dalšího postupu“

Na zasedání konaném ve dnech 13. a 14. června 2024 schválila Rada pro spravedlnost a vnitřní věci závěry Rady s názvem „Budoucnost trestního práva EU: doporučení ohledně dalšího postupu“.

Znění schválené Radou je uvedeno v příloze.

Závěry Rady

Budoucnost trestního práva EU: doporučení ohledně dalšího postupu

Úvod

- a) Vývoj trestního práva Evropské unie a zásady, kterými se řídí, jsou již po několik desetiletí projednávány jak v rámci orgánů, tak mezi akademickými odborníky¹. Diskuse nabývaly na dynamice před vstupem v platnost Lisabonské smlouvy, která zavedla nové právní základy pro trestní právo EU. Dne 27. listopadu 2009² byl schválen soubor zvláštních závěrů Rady o vzorových ustanoveních pro vedení jednání Rady v oblasti trestního práva, a v roce 2011 následovalo sdělení Komise³ nazvané „Na cestě k politice EU v oblasti trestního práva: zajištění účinného provádění politik EU prostřednictvím trestního práva“. V roce 2012 bylo přijato Usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. května 2012 o přístupu EU k trestnímu právu⁴.
- b) Od té doby byl přijat velký počet nástrojů EU v oblasti trestního soudnictví s články 82 a 83 SFEU, které zavedla Lisabonská smlouva, jako právními základy. Tyto nástroje se zabývaly například mimořádně závažnou trestnou činností s přeshraničním rozměrem (čl. 83 odst. 1 SFEU), zavedly opatření k zajištění účinného provádění politik EU (čl. 83 odst. 2 SFEU) a vytvořily trestní právo procesní (článek 82 SFEU). Kromě toho bylo na základě článku 85 SFEU přijato nařízení o Eurojustu a na základě článku 86 SFEU byl zřízen průlomový Úřad evropského veřejného žalobce.

¹ Viz například Manifest o politice EU v oblasti trestního práva z roku 2009 (www.crimpol.eu) a Manifest o evropském trestním právu procesním z roku 2013 (www.zis-online.com).

² Dokument 16542/2/09.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A52011DC0573>

⁴ Úř. věst. C 264 E, 13.9.2013, s. 7.

c) Rada a Parlament jako spolutvůrci právních předpisů a Komise se po celou tuto dobu snažily zajistit co nejvyšší kvalitu trestněprávních předpisů. V tomto ohledu se ve vztahu k trestnímu právu hmotnému jeví jako obzvláště důležité následující úvahy:

- že normotvůrce EU by měl zajistit, aby byly plně dodržovány společně dohodnuté zásady trestního práva, jako je zásada zákonnosti a zásada, že trestní právo by mělo být používáno pouze jako poslední možnost (*ultima ratio*), a ochrana základních práv obecně,
- aby byla zajištěna vnitřní soudržnost *acquis* EU v oblasti trestního práva,
- aby trestněprávní nástroje EU respektovaly různé právní systémy a tradice členských států a poskytovaly jim nezbytnou flexibilitu k jejich provádění způsobem, který nezasahuje do systému a soudržnosti vnitrostátních trestněprávních předpisů.

Pokud jde o procesní trestní právo, hlavními průřezovými zájmy bylo zajistit, aby nástroje EU usnadňovaly justiční spolupráci v trestních věcech při současném respektování různých právních systémů a tradic členských států a aby byly v souladu se závazky členských států podle mezinárodního práva, včetně příslušných úmluv Rady Evropy.

- d) Ukázalo se však, že vzhledem k vysokému počtu návrhů zahrnujících prvky trestního práva v různých oblastech politiky je pro spolunormotvůrce náročné zajistit, aby byly všechny tyto aspekty systematicky a plně zohledňovány.
- e) Během tohoto přechodného období mezi dvěma legislativními cykly je zjevně vhodná doba k tomu, abychom se průřezovým způsobem zabývali budoucností trestního práva EU, tak aby bylo možné zvýšit kvalitu trestněprávních předpisů.

Závěry Rady

Obecné úvahy

1. Evropská unie má povinnost zajistit, aby byly při jejích činnostech v oblasti trestního práva dodržovány zvláštní zásady, jimiž se tato oblast řídí, jako je zásada zákonnosti a zásada *ultima ratio*, jakož i obecné zásady svěření pravomocí, subsidiarity a proporcionality stanovené v článku 4 SFEU a v člancích 4 a 5 SEU.
2. Zejména trestněprávní nástroje a ustanovení by měly být přijímány pouze tehdy, je-li to nezbytné k dosažení cíle, jenž za těmito nástroji a ustanoveními stojí, pokud tohoto cíle nelze dosáhnout jinými prostředky a pokud pro ně existuje jasný právní základ.
3. V souladu s interinstitucionální dohodou o zdokonalení tvorby právních předpisů⁵ musí být potřeba a vhodnost jakéhokoli nástroje nebo ustanovení trestního práva založena na přesvědčivých důkazech. To zpravidla vyžaduje důkladné posouzení dopadů.
4. Nástroje a ustanovení trestního práva EU, a zejména [...] ustanovení týkající se sankcí, trestní odpovědnosti, působnosti a promlčecích lhůt, musí být jasné a konzistentní.
5. Nástroje a ustanovení trestního práva EU musí respektovat různé právní systémy a tradice členských států a musí být vypracovány tak, aby je členské státy mohly provést ve stávajícím systému vnitrostátního trestního práva, zejména aniž by byla narušena soudržnost jejich obecné části.

⁵ Úř. věst. L 123, 12.5.2016, s. 1.

Kroky, které by měla Rada učinit

6. Rada na základě výše uvedených závěrů Rady z roku 2009 o vzorových ustanoveních zahájí práci na zavedení modernizovaných vzorových ustanovení pro trestní právo EU, zejména pokud jde o minimální pravidla pro sankce pro fyzické a právnické osoby, odpovědnost právnických osob, přitěžující a polehčující okolnosti, navádění, napomáhání a účastenství a pokus, příslušnost, promlčecí lhůty, dostupnost účinných a přiměřených vyšetřovacích nástrojů na vnitrostátní úrovni a statistické údaje. Tato vzorová ustanovení by měla být zahrnuta do budoucích evropských právních předpisů v rozsahu, v jakém je považováno za nezbytné zabývat se jednotlivými tématy, jichž se týkají, ve zvláštním legislativním nástroji, a to s přihlédnutím k různým právním systémům a tradicím.
7. Rada vyzývá orgány EU zapojené do legislativního postupu, aby dosáhly obecné shody ohledně vzorových ustanovení na základě hlavních zásad trestního práva EU.
8. Jakmile budou dohodnuta, bude Rada podporovat používání vzorových ustanovení během legislativní činnosti, s výjimkou případů, kdy existují závažné a opodstatněné důvody se od nich odchýlit.
9. Souběžně s prací na zavedení modernizovaných vzorových ustanovení týkajících se trestního práva hmotného bude Rada pokračovat v úvahách o budoucnosti justiční spolupráce v trestních věcech.

Institucionální záležitosti

1. Rada vyzývá Komisi, aby pokračovala ve svých opatřeních a posilovala je s cílem:
 - zajistit, aby byl jakýkoli návrh obsahující prvek trestního práva založen na důkazech, že dané právní předpisy jsou nezbytné a přiměřené pro dosažení cílů a že se používají pouze jako poslední možnost (*ultima ratio*),
 - vypracovat důkladně připravená a podrobná posouzení dopadů, včetně posouzení dopadu jakéhokoli návrhu na základní práva, která budou k dispozici před zahájením posuzování návrhu v Radě.
2. Rada vyzývá Komisi a Parlament, aby s ohledem na budoucí legislativní jednání zohlednily potřebu členských států zajistit soudržnost a zachovat základní zásady svých vnitrostátních právních řádů.
3. Rada vyzývá Komisi a Parlament, aby se zapojily do strukturovaných a komplexních společných úvah o všech aspektech budoucnosti trestního práva EU, včetně posílení vnitřní soudržnosti trestního práva EU a jeho souladu s úzce souvisejícími nástroji a možnosti zavedení společných vzorových ustanovení.
4. Do strukturovaných společných úvah uvedených v předchozím bodě by ve vhodných případech mohla být zapojena i akademická obec, odborníci z praxe a další externí odborníci.
